

minacije, če upoštevamo, da je moderna dominacija strukturirana ravno v permisivnosti (ibid.: 156–160).

Namen pričujočega prispevka je na podlagi empirične antropološke raziskave reaktualizirati Laschev teoretski zastavek, ki poudarja načela narcisistične socializacije, in s tem postaviti pod vprašaj prevladujoče nazore in običajni zorni kot gledanja na sodobni pedagoški diskurz.

Trendi vzgoje v sodobni potrošniški družbi

V nadaljevanju bomo utemeljili vlogo šole v družbi ter spreminjanje koncepta vzgoje v skladu s spreminjanjem družbenih razmer.

Permisivne vzgojne trende² v šoli je favoriziralo pedagoško reformsko gibanje, ki se je oblikovalo na prelomu iz 19. v 20. stoletje in je temeljilo na ugotovitvah mladinske psihologije in progresivne pedagogike ter novih razvijajočih se pedagoških disciplinah, didaktiki in metodiki, in ki je postavilo temelje za »otroku prijazno šolo«. Šola naj bi bila bolj demokratična, poudarjena je nujnost individualizacije pri poučevanju; klima v razredu ter odnos med učiteljem in učencem naj bi bila bolj sproščena; poudarjene so izkušnjske oblike učenja, predvsem pa naj bi izhajali iz otroka in upoštevali njegove interese. Ukinjene so bile vse telesne ter druge za otroka poniževalne kazni. Tako naj bi bila šola bolj »psihološko-liberalna«, bolj dostopna otrokom in s tem domnevno učinkovitejša. Temelj progresivnih pedagoških gibanj je, da je otrokova samostojnost najpomembnejši pogoj za njegov razvoj, zato mora biti učenec pri učenju aktiven in zainteresiran za delo (Žlebnik, 1978: 260).

Bergantova (1994) poudari, da so se sodobne svetovne pedagoške reforme, med njimi tudi slovenska ob uvajanju devetletke v osnovnem šolstvu, ob koncu 20. stoletja ponovno vrnila k izhodiščem reformske pedagogike. Seveda so svoja spoznanja nadgradile z dopolnjenimi pedagoškimi in psihološkimi spoznanji ter s sodobnimi nenasilnimi vzgojno-ekološkimi cilji. Po mnenju Bergantove reforme stremijo k »bolj humanemu«³ ter otrokovim pravicam in potrebam prilagojenemu šolstvu, kar naj bi bila opozicija dotedanji učno-storilnostni šoli, ki je temeljila na »scientistični paradigmi«. »Holistična paradigma«, na kateri gradijo spremembe slovenske šole po osamosvojitvi države, naj bi na področju

2 Od razsvetljenstva dalje obstajata dva nasprotna koncepta vzgoje: represivni in permisivni. Kot izhodišče za prvega velja Kantov (1988) koncept stroge discipline v vzgoji, ki vodi do oblikovanja avtonomnega subjekta z usvojenim univerzalnim moralnim zakonom, za izhodišče nasprotnega pola pa Rousseaujeva (1997) vpeljava prikrite avtoritete vzgojitelja, ki pripravlja in kontrolira gojenčevo okolje ter ustvarja klimo navidezne svobode. V nasprotju z avtoritarnim discipliniranjem, pri katerem gojenec pozna avtoriteto in se ji lahko v imenu moralnega imperativa tudi upre, permisivno vzgajani subjekt ne zazna prikrite avtoritete in se ji zato ne more upreti.